

NACIONALNI CENTAR ZA VANJSKO
VREDNOVANJE OBRAZOVANJA

Identifikacijska
naljepnica

PAŽLJIVO NALIJEPI

FILOZOFIJA

Ispitna knjižica 2

FIL IK-2 D-S017

FIL.17.HR.R.K2.12

Filozofija

Prazna stranica

FIL IK-2 D-S017

99

OPĆE UPUTE

Pozorno pročitajte sve upute i slijedite ih.

Ne okrećite stranicu i ne pišite esej dok to ne odobri dežurni nastavnik.

Nalijepite identifikacijske naljepnice na sve ispitne materijale koje ste dobili u sigurnosnoj vrećici.

Ispit traje **150** minuta bez stanke.

U ovome dijelu ispita napišite esej slijedeći priložene upute i smjernice za pisanje eseja.

Možete pisati po listu za koncept, ali se njegov sadržaj neće bodovati.

Esej obvezatno napišite na list za čistopis.

Upotrebljavajte isključivo kemijsku olovku kojom se piše plavom ili crnom bojom.

Pišite čitko. Esej će se bodovati s nula (0) bodova ako je nečitko napisan.

Ako pogriješite u pisanju, pogreške stavite u zagrade, precrtajte ih i stavite skraćeni potpis.

Želimo Vam puno uspjeha!

Ova ispitna knjižica ima 12 stranica, od toga 2 prazne.

FIL IK-2 D-S017

99

Filozofija

Esej

Zadatak esejskoga tipa

Pozorno pročitajte navedene tekstove. Na temelju njihove usporedbe, prema ponuđenim smjernicama, oblikujte esej s jasnom strukturom: uvodnim dijelom (postavljanjem teze ili hipoteze), središnjim dijelom (analizom i argumentacijom) i zaključkom (sintezom).

Prvi tekst

Općenito je rečeno što je duša. Ona je supstancija po obliku. To je suština tijelu takve vrste kao što je neko oruđe prirodno tijelo, npr. sjekira. Biti sjekirom bila bi njegova supstancija, a to bi bila i duša. Kad bi ona bila odvojena, ne bi više bila sjekira nego samo imenom, ali ovako je sjekira. No duša nije suština i forma takvoga tijela, nego od takvog prirodnog tijela koje u sebi ima princip kretanja i mirovanja. Treba razmotriti i ono što je rečeno o dijelovima tijela. Ako bi oko bilo živo biće, vid bi bio njegova duša. On je naime supstancija oka po obliku. Oko je materija vida. Ako ova izostane, nema više oka osim po imenu kao kameno i naslikano oko. Treba dakle ono što se tiče dijela primijeniti na čitavo živo tijelo. Kao što je dio suglasan dijelu tako je čitavo opažanje suglasno čitavom tijelu koje može opažati ukoliko je takvo. No ono što je u potenciji da živi nije tijelo koje je odbacilo dušu nego ono koje je ima. Sjeme i plod su potencijom takvo tijelo. Kao što je cijepanje i vid tako je i budnost entelehija, a kao gledanje i sposobnost organa entelehija je duša. Tijelo je ono što je u potenciji. No kao što je oko zjenica i vid tako je ondje živo biće duša i tijelo. Nije onda neizvjesno da duša nije odvojiva od tijela ili neki njezini dijelovi ako je po prirodi djeljiva. Entelehija nekih dijelova duše je ona i odgovarajućih organa. Međutim da neki dijelovi jesu ništa ne priječi zato što nisu entelehija nijednog tijela. I nadalje, neizvjesno je da li je duša tako entelehija tijela kao brodar lađe. To neka je u kratkim crtama definicija i prikaz duše.

Aristotel, *O duši*

FIL IK-2 D-S017

01

Filozofija

Esej

Drugi tekst

(...) Neminovan je zaključak da je ljudska duša, o kojoj kažemo da je počelo razumijevanja, nepropadljiva. Neka stvar propada, naime, na dva načina: ili po sebi ili po nekom izvanjskom činitelju (*per accidens*). A nemoguće je da nešto što postoji samostalno, nastane ili propadne zbog nekog izvanjskog činitelja, to jest zato što je nešto drugo nastalo ili propalo. Jer načinu na koji neka stvar postoji, odgovara način na koji nastaje ili propada, to jest kako stječe ili gubi postojanje. Prema tome, ono što postoji samostalno, može propasti odnosno nastati jedino na samostalan način, a ono što ne postoji samostalno, na primjer neka pripadna osobina i oblikovnica tvari, nastaje odnosno propada zajedno s cjelinom kojoj pripada. – No prije je pokazano (...) da životinjske duše ne postoje samostalno, već jedino ljudska duša. Iz toga slijedi da duše životinja propadaju zajedno s njihovim tijelom, a ljudska bi duša mogla propasti samo onda kad bi sama od sebe propala.

A to se uopće ne može dogoditi ne samo duši nego nijednom samostalnom biću koje je sama oblikovnica. Jasno je, naime, da se nekoj stvari ne može oduzeti obilježje koje joj bitno pripada. A postojanje (*esse*) bitno pripada oblikovnici (*forma*) koja je zbiljnost (*actus*). Zbog toga tvar postaje zbiljska stvar kad prima oblikovnicu, a propada kad se rastavlja od nje. Međutim, nemoguće je da se neka oblikovnica rastavi od same sebe. Prema tome, nemoguće je da neka samostalna oblikovnica prestane postojati.

Toma Akvinski, *Izabrano djelo*

FIL IK-2 D-S017

01

Filozofija

Esej

Tema eseja: **Postojanje duše**

Smjernice za pisanje

U eseju odredite pojmove: „duša”, „tijelo”, „entelehija”, „propadljivost”, „bit” i „forma”.

1. Objasnite Aristotelovo određenje odnosa duše i tijela.
2. U čemu se razlikuju shvaćanja forme prema Tomi Akvinskome i Aristotelu?
3. Objasnite kako Aristotel obrazlaže stajalište o smrtnosti, odnosno propadljivosti duše.
4. Objasnite kako Toma Akvinski tumači besmrtnost, odnosno nepropadljivost duše.
5. Usporedite Aristotelovo shvaćanje duše kao supstancije tijela i Tomino shvaćanje duše kao esencije čovjeka.

Argumentaciju u eseju potkrijepite primjerima:

1. učenja o duši koje je različito od kršćanskoga učenja
2. materijalističkoga negiranja duše.

FIL IK-2 D-S017

01

List za čistopis

Ovim se prostorom
koristi ocjenjivač.
Molimo Vas nemojte
u njega ništa upisivati.

FIL IK-2 D-S017

03

Filozofija

Prazna stranica

FIL IK-2 D-S017

99

